

JIŘÍ GLET

**BEZ SPOJENÍ
NENÍ VELENÍ**

**A BEZ PAKÁRNY
NENÍ VOJNA**

KNIHY.CZ

Bez spojení není velení a bez pakárny není vojna
Jiří Glet

1. vydání

vydáno v lednu 2018 jako 64. publikace

vydal Pavel Kohout (www.kknihy.cz)

ISBN 978-80-7570-077-3 (epub)

ISBN 978-80-7570-078-0 (mobi)

ISBN 978-80-7570-079-7 (pdf)

Per aspera ad astra - přes překážky ke hvězdám,
alespoň k těm důstojnickým

poručík v záloze Jiří Glet

JAK JSEM SE NESTAL ŠPAGÁTEM

Bez spojení není velení, na toto vojenské heslo nikdy nezapomenu. Měl jsem ho dva roky denně na očích, ať již na nástěnkách v poddůstojnické škole ve slovenském Popradu, nebo na nástěnkách bojového útvaru protivzdušné obrany státu v Moravské Nové Vsi. Jak to vlastně začalo?

Jak jsem se učil u bigošů

Ve třetím ročníku na vysoké škole v Brně, bylo to v roce 1972, nám studentům začala vojenská příprava. Za totáče byli totiž vysokoškoláci, oproti ostatní mužské populaci, co se týče základní vojenské služby, poněkud zvýhodnění. Dva roky chodili jednou týdně na vojenskou přípravu a po závěrečném měsíčním soustředění pak složili důstojnické zkoušky. Na vojnu nastupovali jako absolventi poddůstojníci a vlasti sloužili nikoliv dva roky, ale pouze jeden rok. Nosili důstojnickou uniformu se zlatými knoflíky a na výložkách měli svoji poddůstojnickou hodnost mezi dvěma zlatými kolejničkami. Říkalo se jim špagáti. Špagáti již od samého počátku vojenské služby požívali poddůstojnické výhody, nezažili žádnou mazáckou vojnu a mnozí z nich trávili vojenskou službu tak, že posedávali a podřimovali ve vojenských kancelářích. Ba co více, zpravidla po půl roce vojny jim byla udělena důstojnická hodnost podporučíka.

Co to v praxi znamenalo? No velmi mnoho. Takový špagát podporučík pobíral měsíčně služné, lidově žold, za hodnost 400 korun československých a zpravidla ještě několik stokorun měsíčně za vojenskou funkci. V dalším textu již budu používat pro tehdejší československou měnu tehdy běžnou zkratku Kčs.

To takový vojín základní vojenské služby pobíral žold pouhých 70 Kčs měsíčně. Pro vaši představu, krabička nejlevnějších cigaret stála 4 Kčs, krabička amerických cigaret pak 20 Kčs. Jedno pivo

desítka stálo 2 Kčs, pivo dvanáctka stálo 4 Kčs. Hold voják dvouleté základní vojenské služby si fakt nemohl vyhazovat z kopýtka.

Byla zde ještě jedna velká výhoda důstojníků špagátů. Po denním rozkaze ve čtyři hodiny odpoledne, pokud neměli službu, mohli se každý den zcela volně vzdálit z kasáren a vrátit se třeba ráno. To vojáci základní dvouleté vojenské služby museli doslova prosit o každou vycházku na několik hodin. Mazákům byla vycházka udělena jednou, dvakrát týdně a vojáci prvního ročníku zvaní zobáci nebo zobani, byli moc rádi, když jim byla udělena vycházka za bránu kasáren tak jednou za čtrnáct dní.

Další výsadou špagátů bylo, že měli ložnice po dvou nebo třech mužích. U vojáků dvouleté základní služby to bylo jiné. Mnohdy spala na jedné cimře celá četa, to jest 25 vojáků, vojenská ložnice pro dvanáct vojáků, to byl již docela luxus. Je tedy zřejmé, že špagáti nebyli mezi mužstvem příliš oblíbeni, ale nějaké výjimky se vždycky našly. Také já jsem se toužil stát špagátem, když už jsem neměl tu vytouženou modrou knížku, neboť sloužit socialistické vlasti pouhý jeden rok bylo mnohem lepší než sloužit roky dva.

Každý čtvrtek ráno se studenti oblékali do „slušivých“ kopřivových uniforem a mířili na vojenskou přípravu na Kraví horu v Brně. Já jsem patřil mezi ně. Všichni kolemjdoucí dobře věděli, že jsou to studenti, kteří si hrají na vojáky. Snadno nás poznali podle kopřivových uniforem, které sice v Československé lidové armádě byly dávno vyřazené, ale pro studenty byly ještě dobré.

Náčelníkem vojenské katedry byl podplukovník Pokorný, chlapík tak okolo padesáti let. Vypadal celkem sympaticky a přišel s námi na učebnu pobesedovat. Povídal, že ho máme brát vlastně jako svého tátu, ať se zeptáme ohledně vojenské služby na cokoliv, že nám rád odpoví a zůstane to jen mezi námi vojáky.

Já hlupák mu na to skočil, že jsem raději nedržel hubu. Zeptal jsem se, proč v jednom státě máme dvě armády československou

a sovětskou, vždyť by nám zcela stačila pouze ta československá armáda. Takové otázky se ale v době tuhé normalizace nekladly.

Podplukovník si mě důkladně prohlédl, něco si poznamenal do svého notýsku a povídá:

„Student, který nechápe internacionální pomoc bratrských socialistických zemí, nemůže být důstojníkem Československé lidové armády.“

No, dělal proto co mohl, moji „vojenskou kariéru notně přibrzdil,“ takže jsem se stal důstojníkem až za hezkých pár let. Nebudu ale předbíhat.

Na vojenské katedře jsme byli školeni na budoucí velitele čet u motostřelců, zvaných bigoši. Nebyl to žádný med. V učebně to ještě šlo, ale často jsme jezdili v obrněných transportérech a běhali po polích, předstírajíce, že rozvíjíme rojnici. Několik studentů slabší povahy to vzdalo, doufajíc, že se jim podaří získat modrou knížku.

Soudruh podplukovník Pokorný si na mě vyloženě zasedl. V motostřeleckém družstvu čítajícím dvanáct vojáků, kteří tvořili posádku jednoho obrněného transportéru, bylo několik velmi nepopulárních postů. Byl to kulometčík, tahaje na zádech lehký kulomet, který byl ale pořádně těžký a pomocník kulometčíka, který kromě samopalů nosil ještě těžké zásobníky nábojů pro kulomet. Dále to byl pancéřovník, vláčeje na zádech pancéřovou pěst a pomocník pancéřovníka, který kromě samopalů na zádech tahal v batohu ještě čtyři náboje do pancéřové pěsti. Ty bratru vážily dobře 20 kg.

Jak se již mnozí čtenáři dovtipili, za pomocníka pancéřovníka jsem byl soudruhem podplukovníkem vybrán právě já, ačkoliv jsem byl drobnější postavy. Chlapi jako hory, měřící okolo metru devadesáti, se pak po polích proháněli pouze se samopalem.

Taky z dalšího jednání podplukovníka Pokorného bylo zřejmé, že by byl moc rád, kdybych vojenskou katedru sám opustil. Já se ale rozhodl, že mu tuto radost neudělám a stanu se špagátem. Plnil jsem své vojenské povinnosti a držel jazyk za zuby, i když jsem měl občas chuť něco podotknout.

Tak například, když soudruh podplukovník vyprávěl, že v těžkém boji, kdy útočí tanky a duní děla, je životnost bigoše zhruba půl hodiny. Chtěl jsem se zeptat, proč tedy stále dokola nacvičujeme rozvinutí motostřelecké rojnice, vždyť jestliže máme do půl hodiny padnout v boji, je zcela jedno jestli padneme v rojnici, nebo jen tak bloumající po válečném poli. To víte, že jsem se na to nezeptal, maje za to, že soudruh podplukovník se časem umoudří, když uvidí mou usilovnou snahu o vyučení se vojenskému řemeslu a třeba mě zařadí mezi své oblíbence. Tak jsem s těžkým batohem s náboji do pancéřové pěsti, létal po poli, plazil se v blátě, házel dýmovnice a vůbec předstíral vojenskou horlivost. Nebylo mi to však nic platné, přišel úder, který jsem vůbec nečekal.

Na dva roky na vojnu

Na konci školního roku se konaly ročníkové zkoušky, zdánlivě nic tak důležitého, neboť důstojnické zkoušky se konaly až za rok. Taky jsem se jich nebál, neboť nastudovat tři menší vojenské příručky, pro studenty práv, kteří na každou zkoušku museli znát několik set stránek takřka nazpaměť, by to neměl být žádný problém.

Zkušební komisi tvořili tři vojáci z povolání. Předsedou komise byl podplukovník Pokorný a členové komise byli dva kapitáni, které jsem neznal. Taky otázku jsem si vybral celkem lehkou, měla dvě části:

- Složení motostřeleckého družstva
- Hygienická očista při jaderné radiaci

Dle mého názoru jsem na tuto otázku odpověděl celkem slušně a byl jsem poslán na chodbu, zatímco zkušební komise se radila. Myslel jsem si, že jsem zkoušku složil na jedna, nebo nejvýše na dvě s přihlédnutím k mé drzé hubě.

Jaké pak bylo moje překvapení, když mi Pokorný sdělil, že jsem zkoušku neudělal, další zkouška je nepřípustná a tudíž, že jsem vyloučen z vojenské katedry. Mohu se však ještě odvolat k rektorovi vysoké školy.

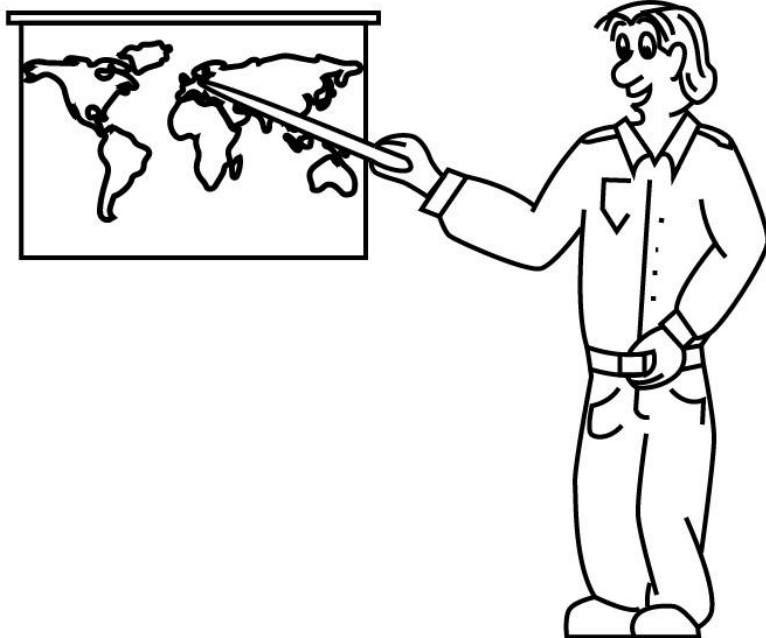
To jsem taky udělal, poukazuje na to, že přece na vysoké škole každou neúspěšně provedenou zkoušku mohu ještě dvakrát opakovat. Z rektorského dopisu, který byl převážně předtištěn, jsem se však dozvěděl, že vojenská katedra má zvláštní režim, mé odvolání je nedůvodné a zamítá se. Toto rozhodnutí je konečné. Tak se moje představa, že budu jako špagát sloužit jen jeden rok vojny nenaplnila a čekaly mě dlouhé dva roky základní vojenské služby.

Ještě jsem si několik dní zahrával s myšlenkou, že si budu ohledně tohoto rozhodnutí stěžovat na nejrůznější státní orgány, ale poté jsem tuto myšlenku zavrhl. Byla tuhá normalizace a stěžovat si na rozhodnutí rektora vysoké školy, na které jsem studoval, by nebylo dobré. A pak, i kdyby nakrásně došlo k přezkoumání tohoto rozhodnutí, copak by členové zkušební komise potvrdili, že se mýlili, a že jsem zkoušku fakticky udělal? Naivní to představa.

Pak tu byla ještě jedna věc. Když si budu stěžovat, co když si soudruzi položí tento dotaz: Jak tento student může studovat vysokou školu, když neudělal ani jednoduché vojenské zkoušky? Mohli mě ještě vyhodit z vysoké školy a to bych fakt nerad, vždyť jsem měl za sebou už tři úspěšné ročníky a zbývaly mi pouhé dva.

Na soudruha podplukovníka se už dávno nezlobím. Docela chápu, že v době normalizace musel taky na vojenské katedře občas odhalit nějakého toho „třídího nepřítel“ a já jsem mu k tomu svým drzým dotazem vlastně pomohl.

Mladý člověk se však zpravidla nikdy moc dlouho nermoutí. Za pár dnů jsem už zase skotačil a co bude za dva, za tři roky, to jsem si moc nepřipouštěl.

Náčelník vojenské katedry v Brně podplukovník Pokorný mě jako třídního nepřítele poslal na dva roky na vojnu.

JAK JSEM SE STAL ABSOLVENTEM SPOJAŘSKÉ PODDŮSTOJNICKÉ ŠKOLY V POPRADU

Vysokou školu jsem dokončil a nastoupil do zaměstnání, ale vojenští páni na mě nezapomněli. Dostal jsem povolávací rozkaz, že 1. 4. mám nastoupit dvouletou základní službu ke spojařskému vojenskému útvaru ve slovenském Zvolenu.

Teď na chvíli přeruším svoji vojenskou anabázi, neboť považuji za nutné zmínit se o Československé lidové armádě jako takové, abyste lépe porozuměli dalšímu textu. Některé pojmy jsou totiž veřejnosti již zcela neznámé, neboť vojáci, kteří zažili opravdovou mazáckou vojnu v sedmdesátých letech 20. století, jsou už vlastně dědkové. Zejména ochránci lidských práv, necht' následující text raději nečtou, neboť lidská práva a mazácká vojna nejdou moc dohromady.

V základních rádech Československé lidové armády byla uvedena jedna moudrá věta: „Každý voják zná své místo v tvaru.“

Jinými slovy řečeno, vojín se nemůže vydávat za důstojníka, nebo nováček, zobák za mazáka. Toto pravidlo by mělo platit i v občanském životě. Člověk by měl umět odhadnout svůj talent a své schopnosti, najít si své místo ve svém životě a společnosti a nedávat si před sebe nesplnitelné cíle. Tímto realistickým postojem se lidé vyhnou mnoha zklamáním. Mnozí lidé však mají příliš velké sebevědomí, což je mnohdy na škodu. Každý mazal má za to, že je velkým malířem a celebrita, která nic neumí, vám v rozhovoru v časopise tvrdí, že bude nejdříve modelkou, pak zase zpěvačkou a ještě k tomu herečkou.

Vraťme se však zase k Československé lidové armádě. Ta se skládala z vojínů, poddůstojníků, absolventů, důstojníků, praporčíků a můžeme k nim ještě přiřadit civilní zaměstnance. Československá

armáda tak měla více než dvě stě tisíc vojáků v činné službě a další statisíce vojáků v záloze, kteří byli pravidelně povolávání na vojenská cvičení. To už byla pořádná armáda.

Vojíni

Vojíni tvoří mužstvo a jsou základem každé armády. V československé armádě byl vojínem voják s nejnižší vojenskou hodností a jeho výložky byly prázdné. Byli zde vojíni prvního ročníku základní vojenské služby takzvané mladé vojsko neboli zobáci a vojíni druhého ročníku zvaní mazáci.

Mazácká vojna

Stručně řečeno zobáci měli minimum práv a plno povinností, mazáci byli mnohem více svobodní, neboť velkou část svých povinností přehrávali na zobáky. Byla zde tedy mazácká vojna. Jistě, byly zde rovněž případy psychické a fyzické šikany mladých vojáků, což bylo jistě zavrženíhodné. Takové jednání však zpravidla odsuzovali i sami mazáci a dokázali se s takovým mazákem, který šikanoval mladé vojsko vypořádat.

Mazácká vojna spočívala na jiném, velmi jednoduchém principu. V prvním roce vojny budeš makat jako mourovatý a v druhém roce budeš odpočívat a zašívát se. Bylo to do jisté míry spravedlivé a vojáci se mohli pořádně na něco těšit. Zobáci se těšili na dobu, až se stanou mazáky a skončí jim tak doba jejich nepřetržité práce a mazáci se zase těšili na civil. Poněvadž v Československé lidové armádě byly dva nástupní termíny k 1. 4. a k 1. 10, tak se časem vyvinuly čtyři základní skupiny vojáků.

Zobáci

Mladý voják, pták, zobák nebo zoban, tak se nazývali vojáci, kteří na vojně sloužili první až šestý měsíc. Právě tito vojíni zažívali

nejhorší mazáckou vojnu. Pokud nebyli ve službě, vlastně nepřetržitě pracovali od budíčku až po večerku. Tak předně měli na starosti úklid kasáren, takzvané rajony, které se konaly každý den ráno a večer. Tak se uklízely ubytovací světnice, společenské místnosti, hygienická zařízení, myly se schody a chodby. Jasně, že v denním rozkaze byly rajony rozepsané na zobáky i mazáky, ale rajony dělali výhradně zobáci. Na podzim zobáci zametali každý den listí a v zimním období topili v kamnech, neboť vojenské cimry byly většinou vytápěny kamny na tuhá paliva. Na vojenských cimrách byly poschod'ové železné postele a zobáci spali výhradně na horní posteli, zvané bidlo. Pokud byli ve službě s mazákem, plnili značnou část služebních povinností právě zobáci a tak bych mohl dále pokračovat, těch povinností měli opravdu spoustu. Televizní noviny byly povinné pro zobáky i mazáky, ovšem na zábavné programy se zobáci mohli dívat jen zcela výjimečně. Vycházky mimo kasárna pak byly pro zobáky opravdovou vzácností.

Starší rajonisté

Starší rajonisté, neboli půlročníci byli vojáci, kteří sloužili šestý až dvanáctý měsíc vojny. Měli před zobáky přeci jen určité výhody. Pokud pracovali společně se zobáky, měli právo vybrat si lehčí práci. Tak například, pokud společně dělali rajony, zobáci čistili hygienická zařízení a starší rajonisté umývali chodby. Když se zametalo listí, byli to právě zobáci, kteří listí zametali a starší rajonisté je dávali na hromadu a pálili. Starší rajonisté se taky častěji dostali na vycházky, zpravidla jednou za čtrnáct dnů. Starší rajonisté se již těšili na dobu, kdy se stanou mazáky, osobami svobodnými.

Mazáci

Za mazáky byli považováni vojáci, kteří na vojně sloužili třináctý až osmnáctý měsíc. Byly to osoby svobodné, vojenským zvykovým právem zbavené povinnosti vykonávat rajony a další pomocné práce.

Měli sice jen základní vojenskou hodnost vojína, ale v rámci mazácké vojny mazáci udělovali rozkazy a příkazy zobákům a starším rajonistům a důsledně dbali na jejich plnění. Mazáci plnili pouze své nezbytné vojenské povinnosti a na vycházky se dostali tak dvakrát týdně. Kromě toho často opouštěli kasárna ve večerních hodinách bez povolení přes plot a touto cestou se v noci zase vraceli. Někteří z nich, ale byli to spíše jednotlivci, psychicky i fyzicky šikanovali vojáky prvního ročníku, což ovšem odporovalo základním pravidlům mazácké vojny a zpravidla ostatní mazáci sami zasáhli a učinili patřičná opatření, aby k obdobným případům nedocházelo.

Super mazáci

Super mazáci, neboli supermázy, to byla šlechta mezi vojáky dvouleté základní vojenské služby. Byli to mazáci, kteří sloužili devatenáctý až čtyřicetý měsíc vojny. Vykonyvali již jen pouze nejnmutnější vojenské povinnosti a většinou se někde zašívali. Na vycházky chodili takřka denně a nebyl pro ně žádný problém se kdykoliv i mimo vycházku dostat se za bránu kasáren. Když kroutili posledních pět měsíců vojny, tak „stříhali metr.“ Z krejčovského metru, o délce 150 cm si vytvořili barevný trhací kalendář. Každý den po denním rozkaze jeden centimetr odstříhli a zahodili. Měli to prostě „za pár.“ Když potkali zobáka nebo staršího rajonistu, řekli jen „vrkni číslo.“ Pokud nováček správně odpověděl kolik suprákovi chybělo dnů do civiliu, například 135, dostal „mazáckou pochvalu.“ Super mazák rozhodl, že tento nováček byl pro jeden večer osvobozen od rajonů, nebo se výjimečně mohl podívat na nějaký zábavný pořad v televizi.

Poddůstojníci

Poddůstojníci, to byla sice jen nižší vojenská šarže, ale na vojně měli velký význam. Byli osvobozeni od rajonů a dalších pomocných